

- GRICE, H. PAUL 1975. Logic and conversation. In: P. COLE – J. MORGAN eds., *Syntax and Semantics* 3. *Speech Acts*. Academic Press, New York. 41–58. [Magyarul: A társalgás logikája. In: PLÉH–SÍKLAKI–TERESTYÉNI szerk. 2001. 213–27.]
- HETZRON, ROBERT 1976. On the Hungarian causative verb and its syntax. In: M. SHIBATANI ed., *The grammar of causative constructions*. (Syntax and Semantics 6.) Academic Press, New York, 371–98.
- KENESEI ISTVÁN 2002. Hányféle igazság van? *Magyar Nyelv* 98: 39–48.
- KONTRA MIKLÓS 2001. „Három a magyar igazság”. Egy mondattani változás három megközelítése. *Magyar Nyelv* 97: 53–64.
- LEECH, GEOFFREY N. 1983. *Principles of pragmatics*. Longman, London – New York.
- NEMESI ATTILA LÁSZLÓ 1997. Miként viselkedünk a szavakkal? *Benyomáskeltés és nyelvhasználat*. *Magyar Nyelvőr* 121: 490–6.
- NEMESI ATTILA LÁSZLÓ 2000a. A „*természetesen, hogy...*” típusú szintaktikai szerkezetről. *Magyar Nyelvőr* 124: 430–42.
- NEMESI ATTILA LÁSZLÓ 2000b. *Benyomáskeltési stratégiák a társalgásban*. *Magyar Nyelv* 96: 418–36.
- NEMESI ATTILA LÁSZLÓ 2008. A nyelvi komikum válfajai és pragmatikája Kabos Gyula filmalakításában. In: DACZI MARGIT – T. LITOVKINA ANNA – BARTA PÉTER szerk., *Ezerarcú humor. Az I. Magyar Interdiszciplináris Humorkonferencia előadásai*. Tinta Könyvkiadó, Bp. 282–96.
- PLÉH CSABA – SÍKLAKI ISTVÁN – TERESTYÉNI TAMÁS szerk. 1997. *Nyelv, kommunikáció, cselekvés*. Osiris, Bp.
- SÁNDOR KLÁRA 1998. Amiért a szinkrón elemzés foszladozik. In: UŐ szerk., *Nyelvi változó – nyelvi változás*. Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Kiadója, Szeged, 57–84.
- SÍKLAKI ISTVÁN szerk. 1990. *A szóbeli befolyásolás alapjai II*. Tankönyvkiadó, Bp.
- SCHLENKER, BARRY R. 1980. *Impression management: the self-concept, social identity, and interpersonal relations*. Brooks–Cole, Monterey (CA).
- VERSCHUEREN, JEF 1999. *Understanding pragmatics*. Arnold, London – New York.

NÉMETH ZSUZSANNA

TÁRSASÁGI ÜGYEK

Fülöp Lajos 80 éves

Kedves Lajos Bátyám! Mintha tegnap lett volna, hogy 60. születésnapodon az ELTE régi épületében, a Nyelvész könyvtárban néhány pohár gyöngyösi borocska mellett, baráti jókívánságokkal és egy tanulmánykötettel köszöntöttünk. Mintha az imént lett volna, amikor tíz éve, 2002. november 19-én a 70. születésnapodon köszöntöttelek. S most már itt a 80.!

Nyilván megszámlálhatatlanul sokan vannak munkatársaid, tanítványaid, de egy kisebb körük, úgy 32-en mégis tollat ragadtak, és írtak a 80. születésnapodra megjelent, Lisztóczy László egri főiskolai tanártól szerkesztett emlékkönyvbe. De ne feledjük a könyvjelzőre írt barátok, tanítványok, tisztelők névsorát sem, akik adományaikkal segítették a kötetet. A társadalmunkban annyira ritkuló tisztelet, megbecsülés nagykövetei ök. Az emlékkötetben irodalmi, nyelvészeti, néprajzi, történelmi tanulmányokkal köszönte-

nek a szerzők. Többen kedves sorokkal leptek meg. Ott szerepel fiad és lányod emlékezése, illetve tanulmánya is...

A könyvben neveznek téged „a Mátravidék mindenesének”, a „gyöngyösiség”, a „gyöngy város” képviselőjének. A szó egyszerre jelenti a várostudatot, a városzeretetet; de ennél jóval több, a korunkban annyira megingott identitásnak is csodálatos kifejezője. Mi még úgy gondoljuk, hogy a szülőföldnek adósai vagyunk, ez identitásunk egyik legfőbb összetevője. Fülöp Lajos élete, munkássága szorosan összekapcsolódik szülőföldjével. S amikor egy méltatlan támadás miatt – igazából a közösség, az iskola védelme miatt – el kellett hagynia a várost, akkor sem gondolt haraggal a városra, hanem távolból szerette, s most, nyugdíjas éveiben ismét igyekszik tenni érte.

Fülöp Lajos 1932. augusztus 19-én született Karácsondon. Főiskolai tanulmányait Egerben, egyetemi tanulmányait Debrecenben végezte. 1956-tól előbb Hatvanban, majd Gyöngyösön gimnáziumi tanár, ez utóbbi helyen kollégiumigazgató, s 1966–1977 között a gimnázium igazgatója. Részt vesz a Mátra Múzeum megszervezésében, egy ideig a Ferences Könyvtárát is vezeti. (Csak egy zárójeles adalék: édesapám, a Jókai-kódex forrásait kutatva mindig gyanakodott arra, hogy a gyöngyösi ferences könyvtárban lehetnek további adatok.) 1977-ben Budapestre költözik, előbb az Országos Pedagógiai Intézetben osztályvezető, majd 1981-től 1992-ig az ELTE Mai Magyar Nyelvi Tanszékének tanára. Nyugdíjba vonulása után sem pihent, hiszen 1996–2001 között a Bartók Béla Emlékmúzeum munkatársa. (Itt is van családi szál: fia emlékezése szerint a család rokonságban van a borsodi Bartókokkal, édesapja pedig tartotta a kapcsolatot ifj. Bartók Bélával, leánya pedig az Egyesült Államokban meglátogatta Bartók Pétert – milyen jó lenne minderről részletesen tájékoztatni Temesi Ferencet, a Bartók-regény íróját.) S ebben a békésebb időszakban ismét Gyöngyös felé fordul. 2003-ban megalakítja Gyöngyös Város Barátainak Körét. 2001-ben összeállítja a Gyöngyös irodalmi öröksége című gyűjteményt. Lisztóczy Lászlóval közösen fedezik fel és hozzák közelebb a mai olvasóhoz Vachott Sándort. Az „Emékeim” című verseskötet 2005-ben jelenik meg. Ugyancsak közös munkájuk a Tudós tanárok a gyöngyösi gimnáziumból címmel megjelent kötet (2011), amelyben – mások mellett – Alszeghy Zsolttól, Bán Imréről, Berze Nagy Jánostól, Forgács Ferentől, Galamb Sándortól, Pásztor Józseftől, Széky Istvántól olvashatunk egyébként már hozzáférhetetlen tanulmányokat. Fia szép írásából megtudhatunk még néhány titkot az ő és családja életéből. Például azt, hogy hány jelentős személyiséget hívott meg Gyöngyösre. 1958-ban Gyöngyösön járt Kodály Zoltán és felesége, 1963-ban Tamási Áron, majd később Váci Mihály, Gerelyes Endre, Garai Gábor, Galambos Lajos, Baranyi Ferenc, Simon István, Szakonyi Károly, Veres Péter, Bessenyei Ferenc. Micsoda névsor! 1966-ban ő látogatta meg Illyés Gyulát Tihanyban, munkaköri kapcsolatban volt Keresztury Dezsővel. Milyen jó lenne, ha ezeket az emlékeket akár anekdotikus formában is rögzítené!

Fülöp Lajos munkásságában kiemelt szerepe van a Mátraalja nyelvjárása és néprajza kutatásának, és Berze Nagy János – egyre inkább nyilvánvaló, hogy kiemelkedő – népmesekutatói munkássága megismertetésének. Fülöp Lajos szinte minden munkájában tetten érhető a szolgálat, szolgálat másokért, elfeledett, vagy kevésbé méltott tehetségekért, a szülőföldért, a hazáért. Felsorolni is nehéz tudományos területeit: nyelvészet, azon belül nyelvjárás, szociolingvisztika, stilsztika, nyelvművelés, anyanyelvi nevelés, néprajz, folklór, irodalomtudomány, tudománytörténet. És néha még verseket is ír. Nem

csodálkoznék, ha az íróasztalfiából még további érdekes dokumentumok kerülnének elő. Mondjuk: egy Gyöngyös-szótár.

Az utóbbi években nem került el a társadalmi elismerés. 2002-ben az egri Eszterházy Károly Főiskola aranydiplomát nyújtott át neki. 2005-ben a Magyar Néprajzi Társaságtól Sebestyén Gyula-émlékérmeket kapott. A Magyar Irodalomtörténeti Társaság pedig Toldy Ferenc-díjjal tüntette ki.

Tudjuk, hogy a sors kemény megpróbáltatásokat mért rá. Nemcsak a méltatlan kezdeésre gondolok, hanem szeretett feleségének, és az idén leányának az elvesztésére is. A fájdalom még friss, a szavak aligha enyhíthetik. Talán egyetlen dolog nyújthat írt, vigasztalást: a további alkotómunka. Mi pedig azzal segíthetünk Fülöp Lajosnak, hogy a nagy rohanásban megálljunk, és köszöntjük őt: ezzel is jelezve, szükség van még arra az aprómunkára, a betakarításra, amely szűkebb és tágabb hazánkat gazdagítja; valószínűleg nem véletlenül vagyunk a világon, és nem véletlenül kaptuk meg az alkotás lehetőségét, és az ehhez való örömet.

Az elmúlt években többször is megfordultam Gyöngyösön, Mátrafüreden... Még fénykép is van arról, ahogy Fülöp Lajossal és tanítványi körével a Kalló-patak völgyében bandukolunk, vagy ahogy Bene-várát megmásszuk. Bizony ott volt nagykabátban köztünk a ma legjelentősebbnek (!) tartott magyar költő – akkor persze még egyetemi hallgatóként. A Mátra turistaútjait járva Fülöp Lajos mindig az eszemben van. És mindig velem lesz, ahogy most is velem van.

Lajos bátyám, életed szép, kerek évfordulóján kívánok neked a Magyar Nyelvtudományi Társaság nevében is jó egészséget, sok-sok alkotást, derűs percet – a te szavajárásoddal: a letesletjobbakat!

BALÁZS GÉZA

B. Gergely Piroska 80 éves*

Tisztelt Ünnepe! Kedves Piroska!

Nagy öröm mindnyájunk számára, hogy a Magyar Nyelvtudományi Társaságban születésnapod alkalmából köszönhetünk, számomra pedig igazi megtiszteltetés, hogy az örömteli gondolatokat én közvetíthetem.

Mert köszönteni öröm. Először is lehetőség arra, hogy számba vegyük, mivel gazdagította egy hosszú, sokszínű, termékeny életpálya a magyar nyelvtudományt; emellett arra is alkalom, hogy átgondoljuk, milyen személyes példát, útmutatást, élményeket kaptunk mi magunk az ünnepelettől. Mindezek közben az idő nagy kérdésével persze mindnyájan szembesülünk, eltűnődve ebből fakadó személyes felelősségünkön és ránk váró saját feladatainkon.

B. Gergely Piroska tudományos munkássága és oktatói pályája a Kolozsvári Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékén indult, ahol Szabó T. Attila tanítványaként 1956-ban kezdte meg munkáját. Hogy ez a pálya már kezdeti szakaszában milyen felkészültséget mutatott és milyen nagyarányú feladatok kitűzésével járt, azt számomra mindennél

* Elhangzott a Nyelvtudományi Társaság 2012. november 13-i ülésén.